

ДУСЛЫК

Чәршәмбе

29

июль

2015 ел

№ 54 (10583)

1931 елның 9 июленнән
бирле чыга

Нурлат шәһәре һәм Нурлат районы газетасы

Дружба

30 июльгә һава торышы: аязучан болытлы һава, яңгыр, үзгәрүчән юнәлешле җил, 8-9 м/с; температура көндөз +27°C, төнлә +18°C

ХӘБЭРЛӘРЕГЕЗНЕ КӨТӘБЕЗ

Телефоннар: 2-36-13,
2-36-20.

Абзац-информ

ӨЗЕРЛЕК ТИКШЕРЭЛӨ

Кичә, 28 июльдә районның мәгариф һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренең яңа уку елына әзерлеген тикшерү башланды. Район комиссиясе 2015-16 уку елына әзерлекне 31 июльгә кадәр караса, 3 августтан республика комиссиясе эшләрчәк.

ПРОБЛЕМАЛЫ УРАМ – ҮЗӨКТӨ

ЮХИДИ бүлегеннән хәбәр итүләренчә, шәһәрдәге иң күп кагыйдә бозулар теркәлгән участокларның берсе – Кооператив урамы икән. Көн саен юл инспекторлары шәһәр үзәгендә 30дан артык кагыйдә бозуны ачыклап, машина йөртүчеләргә карата административ беркетмәләр төзиләр.

КОМБАЙННАР ТӘРТИПТӨ БУЛЫРГА ТИЕШ

Дүшәмбедән республикада “Комбайн-2015” операциясе старт алды. Гостехнадзорның Нурлат бүлегеннән хәбәр итүләренчә, 14 августка кадәр давам итәчәк операция уракка жәлеп ителгән кыр корабларын куркынычсыз эксплуатацияләүне, хокук бозулар белән көрәшкә көчәйтүне максат итә. Бу чорда комбайннарның һәм алар белән идарә итүчеләренең тиешле документларының тәртиптө булуына аерым игътибар биреләчәк.

КОМПЬЮТЕР СЕРЛӘРЕНӨ ӨЙРӘНӘЛӨР

Бу көннәрдә Нурлат шәһәре халкының мәшгульгә үзәге аша 20 пенсионер “Перспектива” укыту үзәгендә компьютер грамоталыгы нигезләренә өйрәнә. Пенсионерлар компьютерда эшләү күнекмәләре алу белән беррәттән, Интернет челтәрендә эшләргә һәм Дәүләт хезмәтләре порталынан файдаланырга да өйрәнәләр.

Көнне төнгә ялгап эшләр чак

НИКОЛАЙ КАЗАКОВ ИКЕНЧЕ ЕЛ РӘТТӨН УРАККА ТҮБӨН КАМАДА АВТОМЕХАНИК ҺӨНӨРЕ АЛУЧЫ СТУДЕНТ ЕГЕТ ВИТАЛИЙ ГЕРАСИМОВ БЕЛӨН ЧЫГА.

Район игенчеләре бу атнада коры көннәренң һәр минутын максималъ файдаланып эшли. Дүшәмбе көнне районда игеннәр 1687 гектарда жъеп алынды.

Бу көнне “Южная” агрофирма-сы жәмгыятенөң 7 комбайны Иске Чаллы ягындагы 170 гектарлы ужым бодае басуында игеннәрне жъеп алды да икенче – 350лөп гектарлы басуга китөргө жъенды. Ике атналар чамасы берөзлексөз койган яңгырлардан соң әле генә иркенлөп

эшлөргө мөмкинлек булды бит, шуңа да бирөдә озакка тоткарланмадылар. Хужалыкның иң тәжрибөле һәм алдынгы комбайнчыларынан булган Николай Казаков белөн дө быелгы урак хакында сүз алышырга гына өлгөрөбөз.

– Яңгырларның озакка сузылуы файдага түгел инде, – ди ул. – Өнө, басулар ничөк ямь-яшел булып киттө. Ө бу ашлыкның сыйфатына да, эш темпына да йогынты ясый – комбайнның жайланмаларын әледөн-әле чистартып торырга туры килө.

Николай Казаковның комбайн-

чы стажы дистөлөгән еллар белөн исәплөнө. Кайчандыр “Нива” комбайнын иярлөгән, соңрак “Дон”га күчөп утырган, хөзер инде 4 елдан артыграк “АКРОС”та эшли. Басулардан рекордлы уңыш жыйган елларны да яхшы хөтерли, берничө ел рөттөн табигатьнөң авыл хужалыгын коры көннәр белөн сынавын да борчылып кабул итө. Өнө, язгы өметләр быел да акланмады. Өмма, ничөк көнө булмасын, комбайнчы алдына басудагы ашлыкны вакытында һәм тиешенчө жъеп алу бурыч итөп куела.

(Ахыры 5нчө биттө)

АКТУАЛЬ

Агымдагы уку елыннан районның барлык мөктөп укучылары яңа формаларга күчөчөк. 5 еллап мөжбүри саналган “шотландка” итөкләр һәм тасмалы костюмнар “модадан чыгачак”.

Тик Ульянов фабрикасында тегелгән мөктөп формаларының бөясө кайбер эти-әниләрне канөгательлөндөрөп бетерми.

– Берөнчө сыйныфка баручы улы-ма яңа мөктөп формасы комплекты 4500 сумга төштө, – ди бер әни. – Комплектка пинжөк, жилет һәм чалбар керө. Әле сыйфаты яхшы булса, сүз дө әйтмөс иден, материалы да синтетика бит. Башка житөштерүчелөрдөн түмөрлөп алганда, комплектың бөясө 3400 сум гына. Район мөгариф бүлөгө

житөкчөлөгө бердөм форма көрткөндө, Татарстан житөштерүчелөре белөн эшлөүне кирөк тапмадымы икөн? Әле бит баланы мөктөпкө озатканда спорт костюмы, аяк киөмнөре, сумка, башка әйбөрләр дө күп кирөк. Кара исөп белөн генә дө 10 мең сумнарга төшө...

– ТР Мөгариф һәм фөн министрлыгында безгө республика житөштерүчелөре белөн эшлөргө тәкъдим ителгән иде, – ди район мөгариф бүлөгө житөкчөсө Линар Маняпов. – Аларның да бөялөре арзан түгел. Ульянов житөштерүчелөренөң товарлары ГОСТ талөплөрөнө туры килө, яңа мөктөп формалары классик стильдө һәм бөялөре чамалы булганга, аларны сайладык. Моннан тыш, әлөгө фабрика аз керемле гаилөлөргө ташламалар тәкъдим итө. Апрель аенда ата-аналар фа-

брика тәкъдим иткөн формалар һәм прайс-листлар белөн таныштылар, канөгатьсөзлек белдөрмөдөлөр. Әлөгө фабрика шөһөрнөң 4нчө урта мөктөбө һәм гимназия белөн күптөннөн эшли инде.

Мөктөп формалары совет мөктөплөрөндө 1948 елдан бирлө гамөлдө. Шул еллар эчөндө аның стилө шактый үзгөргән. Үзгөртөп кору елларында аннан баш тартучылар да булды. Тик бу дисциплинаны шактый аксатты, дилөр белгөчлөр. Еш кына мөктөп формасы аркасында гаилөлөрдө низаглар да чыга торган булган әлө.

– Укучыларның формасы жайлы һәм сыйфатлы материаллардан эшлөнөргө тиөш, – ди Линар Нурисламович.

– Бердөм стиль, төс, фасонны районның барлык мөктөп директорлары

белөн бергө сайладык. Бердөм мөктөп формасы балаларны уку процессына активрак тарта һәм өлгөрөшнө үстөрө. Районда яңа формага күчү этаплап алып барылачак. Ульянов фабрика-сының кыйммөтсөнгән эти-әнилөр шундый ук фасондагы формаларны башка житөштерүчелөрдөн сатып ала алалар. Быел көртөлөчөк формалар мода артынан куу түгел, ә дресс-код ул.

Зилия ӨКСАНОВА

САН

Ульян фабрикасы тәкъдим иткөн бердөм мөктөп формасы комплекты бер укучыга 4-7 мең сумнарга төшөчөк.

ИНФРАСТРУКТУРА

Авылны мәйданчыклар да бәхетле итә

Узган атнада Нурлат районы тагы ике универсаль спорт мәйданчыгына баеды: Иске Чаллы авылында – спорт-уен, ә Яңа Иглайда катнаш спорт мәйданчыклары үз ишкеләрен ачты.

Бүгенге көндә Казан Россиянең спорт башкаласы санала. Гомумән, Татарстанда башкалабызда гына түгел, ә район-авылларда да спорт белән шөгыльләнү өчен һәвәскәрләргә дә, профессионалларга да барлык мөмкинлекләр тудырылган, һәм бу юнәлештә эш дәвам итә. Районыбызда бер-бер артлы универсаль мәйданчыклар ачылып торы да нәкъ шуны раслый. Әлбәттә инде, әлеге корылмаларның яшь спортчылар тәрбияләүдә дә, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауда да әһәмиятләрә бик зур.

Мәсәлән, Иске Чаллы авылы районкүләм, шулай ук Нурлат данын республикада да лаеклы яклаучы яшь спортчыларны күп тәрбияләп тора. Быел ГТО нормалары тапшыру буенча районда да яхшы күрсәткеч Иске Чаллы укучыларында. Шуңа да мондый мәйданчыкны күптән көткән идек, ди мөктәп директоры Владимир Белогубов.

– Ишегалдында ук корылганлыктан, бу гүзәл мәйданчык мөктәбемнең йөзә дә булып торачак әле. Шөкер, спорт сөюче яшьләребез күп, һәм спорт мәйданчыгы алар өчен бер дигән бүләк булды, – диде Владимир Ильич.

Әлбәттә, спорт корылмасына иң сөенгәннәре укучылар булды. “Мөктәбемдә чаңгы спорты белән шөгыльләнүчеләр күп. Хәзер исә без сезонга менә шул мәйданчыкта жәен дә ныклап әзерләнгән алабыз, жиңел атлетика белән шөгыльләнү өчен дә бер дигән”, – ди Иске Чаллы мөктәбе укучысы Марина Нестерова. Мәйданчыкны ачу тантанасына яшь гаиләләр дә күпләп җыелган иде. Мәсәлән, Ольга Домаркас һәм Лизасы белән кайбер таганның сынап та караганнар инде.

– Балалар өчен төрле таганның, атыңчылар булуы бик әйбәт. Җиткеләребезнең авыл халкын кайгыртуыннан бик тә күңел булды, – ди яшь ана.

Автор фотосы

ЯҢА МӘЙДАНЧЫКТАГЫ БЕРЕНЧЕ МАТЧНЫ РАЙОН БАШЛЫГЫ БАШЛАП ҖИБӨРДӨ

Яңа Иглайда исә яшь футбол сөючеләрен дә бәхет басты: биредә спорт-уен мәйданчыгынан тыш, ясалма өслекле футбол кыры да бар. Бу көнне биредә беренче матчлар да уздырылды.

– Бу мәйданчыкта уйнавы әйтеп бетергесез рәхәт, җайлы, – ди шатлыктан балыган Айзат Рәхмәтуллин. – Мондый шартларда шөгыльләнүгә, без районда да беренче урыннарны алырга тиеш булабыз инде хәзер. Утлар да куелса, төнлә дә кайтып кермәбездер, мөгаен: бигрәк рәхәт бит!

Биредә дә авылның яше-карты спорт корылмалары ачылуны зур вакыйга дип кабул итә. Әнә, Йосыф ага Фәйзуллин ак күлмәкләрдән бәйрәмчә киенеп иртән-иртүк бирегә юл алган.

– Бу мәйданчык минем бакча башында гына. Бакчада эшләгәндә, биредән балаларның шатлыклы чыр-чуын ишетеп сөенгән-

немне белсәгез, күңелләргә тула, – ди Йосыф ага. – Безнең заманда мондый нәрсәләр юк иде бит, балаларыбыз бик бәхетле. Хәер, республика хөкүмәтенә, район җитәкчеләгенә безне шулай кайгыртуыннан авылыбыз белән бәхетле без.

Ике авылдагы вакыйгада да катнашкан район башлыгы Равил Кузюров исә мәйданчыкларның бик вакытлы ачылуын асызыклап узды.

– Төзүчеләребезгә рәхмәт, ике корылманы да вакытында, ягъни каникулларның кызган чорына җиткәргә алдылар. Димәк, балаларыбызның буш вакытларында шөгыльләнүгә, яңа уку елына көч тупларга бер дигән мөмкинлекләре булчак, – диде ул.

Равил Әфрахимовичның ике авыл халкына да җиткәргән яңалыклары иске чаллылылар һәм иглайлылар күңеленә янә сары май булып ятты.

САН

2013-2014 елларда гына да Татарстанда 322 спорт мәйданчыгы төзелгән. 2015 елда 10 спорт объекты файдалануга тапшырылды, шуларның 5се – бассейн белән. Әлеге объектлар федераль программалар һәм республика бюджеты хисабына корылалар.

– Авылларыбызны кайгыртуны алга табарга да дәвам итәбез. Шөкер, республикада күп төрле программалар уңышлы тормышка ашырылып килә. Менә бүген ачкан мәйданчыклар да Президент программасы буенча сафка бастырылды. Өй киләсе елга Иске Чаллыда мәдәният йортын, Яңа Иглайда мөктәпне капитал ремонтларга ниятләп торабыз, – диде ул, һәм халык бу матур хәбәрне сөенеп, алкышлар белән кабул итте.

Районда моңа кадәр дә берничә спорт мәйданчыгы корган “Стройгранд” җәмгыятенә гомуми мäsәлälәр буенча директоры Илнар Кәлимуллин биредәге тренажерларны чыдамлы һәм куркынычсыз дип билгеләп үттә.

– Барлык инвентарь да сыйфатлы һәм куркынычсыз, озак еллар хезмәт итәргә сәләтле материалдан ясалган. Биредә һәм балалар да курыкмыйча уйный ала, чөнки нинди дә булса жәрәхәт алу ихтималы бөтенләй юк дияргә мөмкин, – ди ул.

Район башлыгы Равил Кузюровның мәйданчыкларны ачу тантанасында әйткән сүзләре исә әлеге гажәеп корылмаларның кадрен бөрмәбәр арттыргандыр, мөгаен.

– Мондый мәйданчыклар булу – сезнең өчен зур бәхет. Шуңа балалар, яшьләр, өлкәннәр дә әлеге спорт корылмаларын дөрес итеп файдаланыр, авылларда спорт белән шөгыльләнү, сәламәт яшәү рәвешенә тартылу тагы да активлашыр дип ышанам, – диде ул.

ИЛНАЗ МӨБАРӘКШИН

Балык хәлен күзләреннән белеп була

КУЛЛАНУЧЫЛАРГА

Кышкы чордагы кебек үк, жәен дә базар киштәләре ит һәм балык ризыкларына мул була. Тик әлеге ашамлыкларны курыкмыйча сатып алучылар бармы икән? Ченки сыйфатсыз товар сатып алу ихтималы да юк түгел бит.

“Әле генә елгандан тотып кайттык”, “Төнлә генә тоткан идек әле” – жәйге чорда үз машиналарыннан балыкларын шул рәвешле мактап торучыларны еш очратырга була. Матур, өстәвенә, тыпырчынып та яткан балык авызга сулар китерә. Әмма товарның “кыяфәте” сыйфат өчен дә борчылмаска була, дигән сүз түгел әле. Билгеле булганча, балык судагы барлык токсик матдәләргә үзгә туплый, зарарлы пычрак суда яшәүче балыкка авыр металл тозлары да җыела. Ө аны нинди елга яки күлдән тотканнары билгесез, аның суы йогышлы авырулар белән зарарланган булса? Бу сорауга балыкчының жавап бирүе икеле. Шуңа да сатып алучыларның ветеринария службалары тарафыннан тикшерелгән балык продукциясенә өстенлек бирүе гажәп

ИГЪТИБАР!

Тазә балыкның тәнә тыгыз, төңкәсә ялтыравык, лайласы үтә күрәнмәле, йөзгелчләре бөтен, күзләре кабарынкы була. Күптән тотылган балык ябышкак, нык исле, тонык, эчкә баткан күзле була.

түгел.

– Ит, балык кебек продуктларны 0...+6 градуста сакларга кирәк, – ди Нурлат районы дөүләт ветеринария берләшмәсе каршындагы ветсанитария лабораториясе мөдире Светлана Кузнецова. Аның әйтүенчә, универсаль базарда сатылучы барлык балык та сәнәгый производстводагы санала һәм сертификатлары, накладнойлар, 2нче формадагы ветеринар таныклык кебек тиешле документлар белән кайта икән.

– Базардагы лабораториядә без кертү контроле ясыыйбыз: балыкның сыйфатлы икәнлеген раслаучы документларны тикшерәбез. Әгәр шик туа калса, пробага һәм анализга сайлап алабыз. Безнең бурыч киштәләргә бары тик сыйфатлы продукцияне генә үткәрүдән гыйбарәт, – ди лаборатория мөдире.

Балык – тиз бозылучан продукт, шуңа да аны даими тикшереп торырга кирәк. Әнә, базардагы лаборантлар да һәр өч сәгать саен карау уздыралар. Моннан тыш, барлык продукция дә дозиметрик контроль үтә.

– Базарда барлык балык та үзәбез илнеке дияргә була – Камчатка, Сахалин, Приморье, Мурманскида, шулай ук Ульяновда тотылган. Нигездә, эшмәкәрләр аларны Самарадагы түмәрле базадан алып кайталар. Ассортимент та тулы, – диде Светлана Кузнецова һәм балык продукциясен саклау нечкәлекләрен дә әйтеп үттә. – Балык бары тик ябык биналарда гына сатылырга тиеш. Ө базарда барлык шартлар да тудырылган, сәнәгый суыт-

Автор фотосы

КИҢ ДИАПАЗОНЛЫ ДОЗИМЕТР ЯРДӨМӨНДӨ СВЕТЛАНА КУЗНЕЦОВА ПРОДУКЦИЯНЕҢ РАДИАЦИОН КУРКЫНЫЧЛЫК ИХТИМАЛЫН АЧЫКЛЫЙ.

кычлар бар, алар тиешле булган –20 градуслы температураны саклап тора. Сату нокталарында тундыру, эзер продукция өчен витриналар куелган.

Балыкны саклау шартлары – мөһим момент. Баксаң, дөрес сакламаганда һәм транспортировкаламаганда балык сәламәтлеккә зыян салырга мөмкин икән.

– Балыкта паразитлар бар, алар тундыр-ганда һәм термик эшкәрткәндә юкка чыга. Шуңа да аны дөрес әзерләү дә мөһим әле. Әлеге авырулар балыкны кимендә 20 ми-

нут кыздырганда һәм пешергәндә бета. Алабуга, кәрәкә, чуртан һәм төче сулы-кларда яшәүче башка балыклар куркыныч патоген һәм суалчаннар корбанына әвереләләр. Андый суалчаннар күрергә һәм юк итәргә була әле, ә менә микроскопигы күрәнми, һәм ул кеше өчен куркыныч тудырырга мөмкин, – ди Светлана Кузнецова. Бу исә “Ни өчен балыкны теләсә каян сатып алырга ярамый?” – дигән сорауга жавап та инде.

СИРЕНЬ СӨМӨРХАНОВА

